

تحقق آموزه امامت و امت با تفسیر تمدنی قرآن

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی گفت: در تفسیر تمدنی چون نگاه جهانی و فرافرهنگ و آداب و رسوم و فرازبانی است...



عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی گفت: در تفسیر تمدنی چون نگاه جهانی و فرافرهنگ و آداب و رسوم و فرازبانی است مرز بین انسان ها و جنسیت و آداب و رسوم از بین می رود و بیشتر سراغ مشترکات انسانی می رویم و در این رویکرد امام و امت تحقق خواهد یافت.

مصطفی احمدزاده به گزارش ایکن، مصطفی احمدزاده؛ عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۲۲ اردیبهشت در نشست علمی «تفسیر تمدنی» ذیل چهارمین هم اندیشی همایش بین المللی امت _ تمدن در قرآن با بیان اینکه تمدن یک فرایند است یعنی آغاز و گذشته ای دارد و قرار است آینده ای داشته باشد، گفت: اگر قرآن را یک کتاب تمدنی بدانیم بخش قابل توجهی از آن تاریخ است و تاریخ جزئی است که نمی توان آن را از تمدن تفکیک کرد.

وی با بیان اینکه ما باید با مهندسی معکوس بین گذشته و آینده ارتباط برقرار کنیم، تصریح کرد: آیت الله معرفت فرموده است باید آیاتی از قرآن که به نظر می رسد تاریخ مصرف آن تمام شده است الغای خصوصیت کنیم تا برای امروز ما مفید باشد؛ مانند آیه «أَرْسِلُهُ مَعَنَّا غَدًا يَرْتَع وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ» یعنی ما یوسف و برادران وی و یعقوب را حذف می کنیم و آن را به یک جماعت امروزی مرتبط می کنیم و از آن پیام می گیریم.

وی اضافه کرد: این پیام در این صورت فرازمانی و فرامحلی خواهد بود مثلاً اگر قرار است ما بچه خود را در اختیار یک مدرسه و مرکز علمی و معلم قرار دهیم باید نسبت به اینها شناخت داشته باشیم تا بچه به انحراف نرود؛ ایشان حتی بعد بین المللی هم به ما چرا می دهد و آن را به جذب مغزهای برتر و منابع انسانی ارزشمند از سوی دشمنان ربط می دهد و اینکه ما نباید نیروهای فکری ارزشمند خود را رایگان در اختیار کشورهای دیگر قرار دهیم.

احمدزاده افزود: بنابراین در روش تفسیر تمدنی در مباحث تاریخی یکی از راه ها آن است که ابعاد تاریخی قرآن را با الغای خصوصیت برای امروز به کار بگیریم. البته ما از یک اتفاق جزئی نمی توانیم یک برداشت کلی داشته باشیم یعنی باید اجزای مختلف تاریخی را کنار هم قرار دهیم و از آن تحلیلی امروزی ارائه دهیم و از آن استنتاج ارائه دهیم.

تفاوت تفسیر اجتماعی و تمدنی

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با بیان اینکه یکی از شاخصه های تفسیر تمدنی این است که ضمن توجه به مباحث گذشته در وضعیت حال برای آینده برداشت ارائه می دهد و این نیازمند روشمندی است، اظهار کرد: تفسیر اجتماعی گذشته و حال نگرانی دارد ولی تفسیر تمدنی از گذشته و حال و آینده سخن می گوید یعنی گذشته را می گیرد و برای امروز تفسیر می کند ولی این رویکرد ناظر و معطوف به آینده است و این تفاوت بین این تفسیر با تفسیر اجتماعی است.

احمدزاده با بیان اینکه اثرگذاری تفسیر اجتماعی کوتاه مدت است، گفت: این تفسیر مسائل جامعه را به قرآن عرضه می کند مثلاً آیت الله طالقانی نکاتی در تفسیر گفته است که عمدتاً ناظر به مسائل روز بوده است لذا بیشتر برای همان مقطع قابل استفاده است ولی مخاطب تفسیر تمدنی فقط ما و خود ما و حتی جامعه ما نیست بلکه افق دید مفسر نسخه پیچی برای همه مسائل بشریت است لذا این اثرگذاری بر ای چند دهه و حتی چند سده و هزاره کاربرد دارد.

جایگاه عقل در تفسیر تمدنی

وی با بیان اینکه مفسر فردی وارد احکام و اخلاق فردی شده و به مسائل جزئی می پردازد ولی در تفسیر اجتماعی نگاه به مسائل اجتماعی است، ادامه داد: در تفسیر تمدنی، احکام، اخلاق و عقاید و سیاست و اجتماعات همگی با نگاه جهانی بحث می شود و در اینجا عقل جایگاه بسیار بالایی دارد؛ نگاه جزئی و مقطعی نداریم و سیستمی است.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی بیان کرد: از جهت هدف هم مفسر فردی به تاثیر حداقلی در خود و اطرافیان قانع است ولی در تفسیر اجتماعی مفسر وضعیت موجود را قرار است به وضعیت مطلوب سوق دهد و در تفسیر تمدنی هم هدف این است ولی در این تحول، وضعیت مطلوب در راستای نگاهی تمدنی به قرآن است یعنی وضعیت مطلوب ما در حال شدن و تغییر و تحول است و به تعبیری در این تفسیر ما به یک دهکده جهانی تبدیل می شویم.

احمدزاده با اشاره به پیامدهای تفسیر تمدنی، بیان کرد: در تفسیر فردی چون هر کسی به دنبال برجسته کردن قوم و مذهب خود بوده است اختلافات و تعارضات و جنگ ها هم زیاد است و مدیریت ما هم خرد و جزیره ای است ولی در تفسیر اجتماعی، برداشت از قرآن متناسب با فرهنگ های مختلف است و در این وضع هم باز حالت جزیره ای وجود دارد ولی در تفسیر تمدنی چون نگاه جهانی و فرافرهنگ و آداب و رسوم و فرا زبانی است لذا مرز بین انسان ها و جنسیت، آداب و رسوم وجود ندارد و بیشتر سراغ مشترکات انسانی می رویم و نه مذهبی و ملی و ... و در این رویکرد امام و امت تحقق خواهد یافت و یک امام واحد داریم که هم در ذیل آن جمع می شوند.

این پژوهشگر با اشاره به دیدگاه مقام معظم رهبری در تفسیر تمدنی، اضافه کرد: مقام معظم رهبری در آثار تفسیری قبل از انقلاب و در دوره مسئولیت های ریاست جمهوری و رهبری با این نگاه پیش رفته اند؛ ایشان بهره مندی کفار از مواعد جامعه اسلامی را جزء آموزه های تمدنی بحث کرده اند؛ همچنین ایشان به تفسیر مطلق واژگان قرآن باور دارند لذا در تعریف جهاد آن را توسعه داده اند و می گویند شامل هر نوع مبارزه با دشمن خدا جهاد است و از این رو جهاد علمی و تبیین و ... را هم بیان فرموده اند.